No. 89.

JAVASCHE COURANT.

ZATURDAG *den 26sten Juli* 1828.

OFFICIEEL GEDEELTE.

(*Besluit van Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal, van den 23sten juli 1828 no. 18.*)

IN NAAM DES KONINGS.

De Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië,

Gezien eene missive van Zijne Excellentie den Minister voor de Marine en Kolonien, d. d. 18 februari ll. litt. H no. 8, ten geleide strekkende van een afschrift van 's Konings besluit van den 1° te voren no. 115, waarbij eenige nieuwe bepalingen worden vastgesteld, omtrent de tot dus verre gebruikelijke wijze van teruggaaf der hoogere uitgaande regten, welke door vreemde schepen, uit Nederlandsch Indie naar Nederland uitklarende, in Indie worden geconsigneerd; zijnde dat besluit van den navolgenden inhoud:

« Wij WILLEM, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

« Overwegende dat de tegenwoordige betrekkingen tusschen het Rijk en Deszelfs Overzeesche Bezittingen al « aanstonds eene wijziging noodzakelijk maken in de thans « gebruikelijke wijze van teruggave der in Oost Indie ge« consigneerd wordende meerdere uitgaande regten op de « producten, welke door vreemde schepen van daar her« waarts worden uitgevoerd en zulks in afwachting van « den uitslag onzer verdere overwegingen nopens dat on« derwerp in het algemeen;

« Gezien het nadere rapport van Onzen Minister voor « de Marine en Kolonien, van den 26sten januari ll. litt. « M no. ...;

« Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat « de hoogere uitgaande regten, welke door vreemde sche« pen, uit Nederlandsch Indie naar Nederland uitklaren« de, in Indie geconsigneerd worden, in het vervolg al« daar [illegible] in plaats van in « gereed geld, in wisselbrieven [illegible] « ten genoege van het Indisch Bestuur, door hetzelve in Indie « gewaarborgd, welke wisselbrieven door dat Bestuur naar Ne« derland overgemaakt zijnde, na de behoorlijke lossing der « lading, hier te lande, ongebroken aangebragt, aan de trekkers « of hunne regthebbenden teruggegeven, en ingeval geene « aanspraak op restitutie mogt bestaan, aan de betrok« kenen ter betaling zullen worden aangeboden; zul« lende het echter bij gebrek aan wisselbrieven die de « bovengemelde vereischten hebben aan de belanghebben« den kunnen worden toegestaan om die hoogere regten « in gereed geld te consigneren, doch in dat geval, de « teruggave daarvan niet anders geschieden dan te *Bata« via*, op vertoon van een door het departement van « marine en kolonien afgegeven bewijs, *dat het schip « met ongebrokene lading eene Nederlandsche haven « bereikt en die lading aldaar behoorlijk gelost heeft.*

« En zal de tegenwoordige bepaling in de onderschei« dene havens van Nederlandsch Indië worden toegepast « veertien dagen, na dat dezelve in elke plaats, op de « gebruikelijke wijze, ter kennis van het algemeen zal zijn « gebragt.

« Onze Minister voor de Marine en Kolonien is belast « met de uitvoering dezes, waarvan, tot informatie en « narigt, aan Onzen Minister van Financien zal worden « kennis gegeven.

'S GRAVENHAGE, *den 1sten februari 1828.*

(*Geteekend*) WILLEM.

Van wege den Koning,

(*Get.*) J. G. DE MEIJ VNN STREEFKERK.

Accordeert met deszelfs origineel.

De Griffier ter Staats Secretarie,

(*Get.*) L. H. ELIAS SCHOVEL.

Voor kopij conform.

De Secretaris Generaal bij het Ministerie voor de Marine en Kolonien,

(*Get.*) QUARLES VAN UFFORD.

Gezien eene missive van den Luitenant Gouverneur Generaal, d. d. 17 dezer no. 1333, daarbij ter voldoening aan eene aanschrijving van Hem Kommissaris Generaal, d. d. 8 bevorens no. 6, met overlegging van een rapport van de Generale Directie van Financien, d. d. 15 dezer, de consideratien en het advies der Indische Regering mededeelende omtrent de meest geschikte wijze, waarop de uitvoering van opgemeld besluit kan worden verzekerd;

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. Den inhoud van het opgemeld besluit bij deze te brengen ter kennisse van al de belanghebbenden, onder herinnering, dat de daarbij voorgeschrevene bepaling in de onderscheidene havens van Nederlandsch Indië zal worden toegepast, veertien dagen, na dat dezelve in elke plaats, ter kennis van het algemeen zal zijn gebragt.

2°. Te arresteren het onderstaand model voor wisselbrieven, afte geven op Nederlandsche huizen, overeenkomstig het bovenstaand besluit voor de meerdere uitgaande regten, welke door vreemde schepen, uit Nederlandsch Indie naar Nederland uitklarende, in Indie moeten worden geconsigneerd.

3°. Met alteratie in zoo verre van art. 50 der instructie voor de ontvangers der inkomende en uitgaande regten, d. d. 30 october 1818 (staatsblad no. 75) en met inhaesie van art. 1 van de resolutie der regering d. d. 9 mei 1820 (staatsblad no. 21) te bepalen, dat de verklaring, welke door de ontvangers der inkomende en uitgaande regten op de manifesten voor vreemde schepen, naar Nederland uitklarende, wegens het consigneren der meerdere uitgaande regten moet worden gesteld, voortaan zal moeten zijn ingerigt overeenkomstig de modellen A en B, te deze mede geannexeerd, naar gelang dat die regten in *wisselbrieven* dan wel in *gereedgeld* zullen worden geconsigneerd, met last aan de ontvangers voornoemd, om zich aan die modellen stiptelijk te houden.

4°. Te bepalen, dat de bij art. 1 bedoelde wisselbrieven in tijds door de belanghebbenden zullen moeten worden ingediend, te *Batavia* aan den directeur van 's lands middelen en domeinen, die dezelve ter goedkeuring het gouvernement zal aanbieden, en te *Samarang*, *Sourabaija* en in de verdere open havens van Nederlandsch Indie aan de respectieve Gouverneurs of Residenten, die met de alzoo ingediende wisselbrieven, onder de nadere goedkeuring van het gouvernement, al of niet genoegen zullen nemen; zullende de belanghebbenden vervolgens gehouden zijn, zich met de dispositie van het gouvernement, dan wel van den Gouverneur of Resident [illegible] is genomen, te vervoegen bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten, door wien als dan, onder aanhouding der voormelde dispositie ter zijner verantwoording, de bepaalde verklaring op de manifesten zal worden gesteld.

5°. Te bepalen dat van de voorschreven wisselbrieven, in *quadruplo* opgemaakt, altijd een stel aan het ministerie van marine en kolonien zal worden gezonden met hetzelfde schip, waarvoor dezelve zijn afgegeven, en dat die verzending zal geschieden van *Batavia* regtstreeks door het gouvernement, en uit de andere opene havens van Nederlandsch Indie door de respectieve Gouverneurs en residenten, die de verdere stellen der bedoelde wisselbrieven vervolgens bij successive gelegenheden, zullen opzenden aan het gouvernement, voorts dat het tweede en derde stel almede met de eerst vertrekkende schepen door het gouvernement aan het ministerie van marine en kolonien zullen worden afgezonden, en dat het vierde of laatste stel te *Batavia* zal worden aangehouden, om bij 's gouvernements archieven te worden gedeponeerd.

En zal afschrift dezes worden gezonden aan den Luitenant Gouverneur Generaal [illegible] narigt, [illegible], zullende deze dispositie verders in het staatsblad worden geinsereerd, en door middel der Javasche courant aan het algemeen worden bekend gemaakt.

BUITENZORG, *den 23sten juli 1828.*

LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

Model Wisselbrief.

GOED VOOR [redacted] BATAVIA, 182

Zes maanden na zigt gelieve UEd. te betalen, voor dezen (onzen of mijnen) eersten wisselbrief, 2, 3, 4, onbetaald zijnde, aan de order van het Ministerie voor de Marine en Kolonien in Nederland, de som van ═══════ waarde in de hoogere uitgaande regten, bepaald bij publikatien van Kommissarissen Generaal, van 28sten augustus 18.., (staatsblad no. 58) over ═══════ pikols koffij, geladen in het . . . . schip N. N., kapitein N. N., van hier uitgeklaard naar . . . en stellen dit beloop op rekening volgens advies, zullende echter

ingevolge 's Konings besluit van 1 februari 1828 no. 115, de betaling van dezen wisselbrief niet ingevorderd worden, bijaldien het voornoemde schip deszelfs thans inhebbende lading in eene Nederlandsche haven ongebroken mogt hebben gelost; terwijl voorts, indien het schip eerst *na* de voldoening van dezen wissel met ongebroken lading eene Nederlandsche haven mogt bereiken, en aldaar behoorlijk lossen, in dat geval het bedragen van den wissel door het Ministerie van Marine en Kolonien aan den trekker of deszelfs regthebbenden zal worden terug betaald.

(Geteekend) A.
B.

De Heeren C. en D.
te

Model litt. A.

De ontvanger der inkomende- en uitgaande regten alhier verklaart mits deze, dat ter voldoening aan (*)

door [illegible] ten zijnen kantore is vertoond geworden een bewijs, dat door het Gouvernement is goedgekeurd een wisselbrief getrokken door N. N. op N. N. wonende te - - - - ten bedrage van - - - - voor zoodanige goederen, als bekend staan in het manifest der lading van het voormelde schip.

Zijnde dit bedragen van - - - - het meerder regt, dat een vreemd schip naar elders bestemd zoude hebben moeten voldoen, zullende de betaling van gemelden wisselbrief niet worden ingevorderd, indien de lading van gemeld schip in eene der Nederlandsche havens ongebroken wordt aangebragt en gelost.

Hebbende voorts dit schip, zoo wel omtrent de lading door hetzelve alhier aangebragt, als omtrent de lading door hetzelve van hier uitgevoerd, 's lands regten voldaan en in alles overeenkomstig de wetten gehandeld.

Batavia, *den* *De ontvanger voornoemd*,

(*) Voor Java en Madura art. 23 van het Reglement op de inkomende en uitgaande regten.

Model litt. B.

De ontvanger der inkomende- en uitgaande regten alhier verklaart mits deze, dat ter voldoening aan (*)
- - - - - - - -
- - - -
door
ten zijnen kantore is geconsigneerd een bedragen van - - - - voor zoodanige goederen, als bekend staan in het manifest der lading van het voormelde schip

zijnde dit bedragen van - - - - het meerder regt, dat een vreemd schip, naar elders bestemd, zoude hebben moeten voldoen, en welke som van - - - - te Batavia zal worden gerestitueerd, op vertoon van een, door het Ministerie van Marine en Kolonien afgegeven bewijs, dat het schip met ongebrokene lading eene Nederlandsche haven bereikt en die lading aldaar behoorlijk gelost heeft.

Hebbende voorts dit schip, zoo wel omtrent de lading door hetzelve alhier aangebragt, als omtrent de lading door hetzelve van hier uitgevoerd, 's lands regten voldaan en in alles overeenkomstig de wetten gehandeld.

Batavia, *den* *De ontvanger voornoemd*,

(*) Voor Java en Madura, art. 23 van het Reglement op de inkomende en uitgaande regten.

Door Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal zijn de volgende dispositien genomen:

CIVIEL DEPARTEMENT.

BENOEMD:

Tot lid der sub-commissie van landbouw te Samarang, *J. Bremner*, koopman aldaar, en zulks in plaats van den heer Med. Dr. *Waitz*, naar Nederland vertrekkende.

Voorts heeft Zijne Excellentie het voorzitterschap der weeskamer te Batavia, gedurende de tweede zes maanden van het loopende jaar, opgedragen aan het lid dier kamer, den heer *G. E. Teisseire*.

MILITAIR DEPARTEMENT.

BENOEMD:

Tot kapitein bij de 20ste afdeeling nationale infanterie, de inlandsche 1ste luitenant bij dezelve *Satta*.

Tot 1sten luitenant bij de 19de afdeeling nationale infanterie, de inlandsche 2de luitenant dierzelfde afdeeling *Marcus*.

ONTSLAGEN.

De 2de luitenant bij de 19de afdeeling nationale infanterie, *J. van Weelderen*.

IN-OFFICIEEL GEDEELTE.

BATAVIA, *den 19den juli 1828.*

Heden heeft alhier eene bijzonderheid plaats, welke wegens hare zeldzaamheid verdient vermeld te worden. De heer Mr. *W. Popkens*, oud lid van het Hoog Geregtshof van Nederlandsch Indië, en zijne echtgenoote *Aletta Jurriana van Haak*, vieren heden den vijftigsten verjaardag van hun huwelijk. Wordt dit voorregt slechts zelden in het Vaderland genoten, men zal vooral in de geschiedenis van Nederlandsch Indië weinig voorbeelden van dien aard aantreffen. Het doet ons leed, er te moeten bijvoegen, dat dit heugelijk voorval door ongesteldheid van den heer *Popkens* niet meer feestelijk en door eene vriendschappelijke bijeenkomst kan gevierd worden. Mogt de waardige grijsaard, die reeds den gezegenden ouderdom van zes en zeventig jaren bereikt, en daarvan het grootste gedeelte in Indië doorgebragt heeft, met zijne niet min bejaarde eerbiedwaardige gade nog ettelijke jaren gespaard worden, en zij beiden in het genot eener wel verdiende rust in den kring van kinderen, kinds-kinderen en vrienden die genoegens en tevredenheid smaken, welke het deel is van hen, die met een goed geweten op den afgeloopen levens weg kunnen terug zien.

den 25sten juli 1828.

Wij hebben de tijding ontvangen, dat behalve de 56 man ternataansche hulptroepen, die reeds den 24sten juni jl., onder aanvoering van den ternataanschen majoor *Koelabat*, en onder het geleide van den tweeden luitenant der artillerie *F. A. Neijs*, te Samarang zijn aangekomen, wij nog eerstdaags meerdere versterking van inlandsche hulptroepen uit de buiten etablissementen te gemoet kunnen zien. De Gouverneurs der *Moluksche eilanden* en van *Makasser*, en onze zaakgelastigde te *Bali Badong*, hadden, zoo als wij vernemen, de sterkste aanbeveling van het Gouvernement ontvangen, om door vrijwillige werving in hunne Gouvernementen, onze inlandsche magt te vermeerderen. De zorg van het Bestuur belooft de gunstigste resultaten, daar het stellige berigt bij ons is ingekomen, dat weder, per het schip de VROUW HELENA, van Ternate vertrokken zijn naar Samarang 23 *Menadosche en Gorontalesche recruten*, die eerlang door 250 à 260 *Tidoresche* hulptroepen staan gevolgd te worden. Ook wordt eerlang te Samarang verwacht de Boetonsche vloot, bestaande uit 10 vaartuigen en 500 koppen hulptroepen, onder het bevel van den broeder des sultans van Boeton, *Radja Lanboeng*, die verscheiden aanzienlijke hoofden bij zich heeft.

No. 12 van den Hermes voor den jare 1827.

Eerst nu in de laatste dagen hebben wij het laatste no. van den *tweeden jaargang* van den Hermes ontvangen. Vroeger waren ons reeds geworden no. 2 en 3 van den *derden jaargang*, maar daar wij gemeend hebben, de volgorde in acht te moeten nemen, hebben wij tot de ontvangst van den Hermes over december jl. gewacht, om te zien of ook dit no. van het onderhavige belangrijke maandwerk eenige toelichting zou vereischen, voor dat wij tot de beoordeeling van latere nos. wilden overgaan. Wij verheugen ons, zulks gedaan te hebben, dewijl no. 12, onder den titel van *Staat van Java*, een vertoog bevat, dat in een zeker opzigt, als de slotsom van alle vorige aanmerkingen [illegible] worden [illegible] opgevatten draad geregeld kunnen vervolgen.

De schrijver van het door ons bedoelde en hierboven aangehaalde vertoog verklaart in den aanvang: »zich hoofdzakelijk »in zijne beschouwing tot den staat der geldmiddelen van de »Indische Regering te willen bepalen" en zegt:

»Sedert Nederland weder in het bezit van Java hersteld was, »deed die bezitting door uiterlijk vertoon aan welvaart en bloei »gelooven. De koffij, het stapel produkt, nam van jaar tot jaar »toe; het produkt was tot eene hoeveelheid geklommen, die voorheen op verre na niet bereikt was; de prijzen hadden zich ja»ren achtereen op eene aanzienlijke hoogte staande gehouden »en verrijkten Java in eene ongemeene mate; de handel was le»vendig en aanzienlijk; alles scheen welvaart te ademen. —

»Met het begin van 1825 verviel die waan, men ontdekte, »dat de geldmiddelen van reeds vroeger af, in de schroom»lijkste verwarring, en de inkomsten ontoereikend voor de be»hoeften waren. De nood daaruit ontstaan, was tot schrikba»rende uitersten geklommen; te gelijker tijd stortte de hoogge»roemde welvaart in; velerlei en naamlooze ellende breidde zich »over Java uit, *en altijd voortgaande tot nu toe*, hebben zich »meerder onheilen daarbij gevoegd, en nog biedt *de toekomst* »*hare dreigende gevaren aan*, zoodat het in niets overdreven is »te zeggen, *dat Java op den uitersten rand van den afgrond* »*hares verderfs gebragt is*.

Onbegrijpelijk is het, hoe op het einde van 1827, in diervoege nog over Java in het Moederland kan geschreven worden, en dat wel door mannen, die de overtuiging schijnen te hebben, van het groote belang dezer bezittingen, voor ontwikkeling van [illegible] bloei en voorspoed, en die bijgevolg alles moesten [illegible] *bevorderen*, in stede van ze te *ontmoedigen* en ter *neder te drukken*. En welke andere uitwerkselen kan men verwachten op den geest van het publiek van het sombere, maar God dank *overdreven en onwaar* tafereel, dat er door den schrijver van den Staat van Java opgehangen wordt, in deze woorden: »velerlei en naamlooze ellende breidde zich op Java uit, *en voort*»*gaande tot nu toe, hebben zich meerdere onheilen daar bijge*»*voegd*, *en nog biedt de toekomst hare dreigende gevaren aan*, »*zoodat het in niets overdreven is te zeggen*, *dat Java op den* »*uitersten rand van den afgrond hares verderfs gebragt* »*is*." Deze aanhef had twee jaren vroeger moeten verschijnen, en dan had hij *waarheid* bevat, maar *als Staat van Java* op het einde van 1827, *vooral ten opzigte der geldmiddelen van de Indische Regering*, is hij *ongegrond* en *onjuist*, om niet te zeggen *onwaar*, en geeft hij in het Vaderland een verkeerd denkbeeld van den stand van zaken alhier, van den uitslag der weldadige bemoeijingen des Konings, der opofferingen der natie, en der rustelooze pogingen van het hoofd des bestuurs, om aan het doel zijner zending, *het herstel der geldmiddelen*, te beantwoorden. — Waarom de natie ontmoedigd, met in december 1827, toen hier reeds (juist in de geldmiddelen, zoo als wij vroeger hebben opgemerkt,) de gunstigste resultaten bestonden van het nieuw ingevoerde sijstema van administratie, waarom wor-

gen wij, toen nog gezegd: »en altijd voortgaande *tot nu »toe* hebben zich meerder onheilen daarbij gevoegd!" Was het gebrek aan kennis van het geen hier voorviel, dan had men moeten wachten tot dat men stellige berigten had ontvangen, en liever wat geduld moeten hebben uitgeoefend, dan op losse gronden onrust te verwekken, en het vertrouwen te verzwakken, omtrent de doelmatigheid der maatregelen, die in naam des Konings in het werk *waren* of *zouden worden gesteld*, om den ellendigen staat, waarin Java zich in 1825 had vertoond, te veranderen en te herstellen. Was het begeerte om aan de belangstellende weetgierigheid van het aanzienlijkst publiek in Nederland te voldoen, dat mogelijk reikhalzend uitziet naar het geen alhier door den Kommissaris des Konings zou gedaan worden om de geldmiddelen op Java te herstellen, dan had de schrijver van den staat van Java, ons bedunkens, beter gedaan, van bezadigd te wachten, tot dat hij een grondig verslag van het verrigte aan zijne landgenooten *had kunnen* aanbieden, maar de menschen, voor dat hij *kon* weten wat er gedaan was, niet in den waan gebragt, als of het bijna twee jaren, zelfs nog na dat men aan het herstel der Indische zaken ernstig had beginnen te werken, steeds hoe *langer hoe erger* op Java gesteld was, en de aangewende pogingen tot bereiking van het voorgestelde doel alle vruchteloos waren afgeloopen... Zulke gezegden strekken tot niets anders dan tot nadeel van de goede zaak, en het is daarom, dat *wij*, die beter onderrigt zijn, ons verpligt rekenen van ze te bestrijden en te ontzenuwen, niet om aan wie het ook zij eenen ijdelen lof toe te zwaaijen, maar om hulde te doen aan de waarheid, en te toonen dat de weldadige zorgen van den Vader des Vaderlands, omtrent zijne verwijderdste bezittingen, met de heilzaamste gevolgen bekroond worden. Wij beroepen ons hier op het geen wij reeds in ons blad van den 24sten januari j. l. no. 1. gezegd hebben; waaruit de schrijver van den staat van Java nu kan zien, dat hij wel gedaan zou hebben van met de uitgave van zijn stuk (voor al wat betreft de geldmiddelen) nog wat te hebben gewacht, of het den titel te hebben gegeven van *verledenen staat van Java*, ten einde zijne landgenooten niet te doen vreezen, dat het geen waar was in 1825, op het einde van 1827, na bijna twee jaren zorgen en moeite, hier ook nog geldig was.

(*Het vervolg hierna*).

BATAVIA, *24 juli 1828.*

Gaarne ruimen wij een plaatsje in aan de drie hieronder volgende brieven, maar verzoeken den heer *B.*, van onze Courant van den 19den jl. nog eens *attent* te willen nazien, ten einde zich te overtuigen, dat zijn brief verkeerd *geadresseerd* is, en niet aan de Redactie, maar aan *den vriend der kleintjes* moest gerigt zijn geweest.

De Redactie.

Mijnheer de Redacteur.

Ik ben iemand die ook nog al op de kleintjes past en ik verzeker U, dat er nog al een enkel koperduitje door mijne handen gaat. Ik zoude mij dus met U over het verminderen der agio op het zilver, verblijd hebben, bijaldien ik Uw argument, vervat in de Javasche courant van den 19den juli 1828, *juist* had kunnen vinden; maar ik geloof dat de verkooper van het kopergeld, hetwelk in vendutie van den 8sten dezer verkocht is, te kort zoude komen, wanneer hij volgens Uwe stelling rekende, slechts 13¾ à 14¾ pCt. op hetzelve te verliezen, en naderhand voor zijne *f* 1,000 koper slechts *f* 766: 30: te huis kreeg.

Ik erken, dat de koopers der duiten, na circa 4 maanden, als volgt voor hetzelve moeten betalen:

Koopprijs van *f* 1000 à 80 pCt.	zilver *f*	800: 00.
Vendu-ongelden 6 pCt.	-	48: 00.
Armen geld, 1 per mille,	-	80.
Zegel, enz.	-	60.
Te zamen zilver	*f*	849: 40.

niet *f* 860, zoo als men uit Uwe berekening à 86 pCt. zoude moeten veronderstellen. Maar er kunnen hierbij twee omstandigheden plaats vinden, die nog al in aanmerking dienen te komen. *In de eerste plaats* is het eene speculatie die 4 maanden duurt, dewijl het vendukantoor circa 4 maanden crediet geeft, en de koopers kunnen dus op eene daling der agio op het zilvergeld gedurende dien tijd gespeculeerd hebben. Hoewel ik nu geloof, dat deze speculatie nog al zoo slecht niet is, zoo geloof ik echter, *in de tweede plaats*, ook te mogen veronderstellen, dat er onder de koopers wel eenigen zouden kunnen gevonden worden, die op 1 pCt. interest in de maand meerder of minder niet kijken, en dus uit *oude gewoonte* niet vreemd vinden 1½ pCt. rente 's maands te betalen.

Dit nu, gerekend over 4 maanden, zoude 6 pCt. bedragen, en deze van de zilver *f* 849: 40: die de *f* 1000 koper hun kosten, afgetrokken, zoo zoude hun, per slot van rekening, de *f* 1000 koper, circa *f* 798: 44 comptant te staan komen.

Maar laat ons nu ook eens zien, wat de *verkooper* voor zijne 1000 guldens koper, *na 6 maanden*, bij het vendukantoor, of bijaldien hij zijne acceptatie escompteert, *per comptant* ontvangt.

Koper *f* 1000, verkocht à *f* 80 zilver, brengen op zilver	*f*	800: 00.
Af 1 pCt. vendusalaris *f* 8:		
Zegel-, extractgeld, enz. - 2:	-	10: 00.
Netto zilver	*f*	790: 00.
Na 6 maanden, of zijne venduacceptatie escompterende, af: interest van 6 maanden, à ½ pCt.	*f*	23: 70.
Comptant, netto zilver	*f*	766: 30.

Had hij nu 1000 guldens koper naar het Chinesche kamp gestuurd en à 27 pCt., dat is *f* 127 koper voor *f* 100 zilver, verwisseld, zoo had hij daarvoor ontvangen, zilver . . . *f* 787: 40.

Waaruit dan blijkt, dat het koper in vendutie veel nadeeliger, dan tot 27 pCt. agio op het zilver, verkocht is, want hij ontvangt *f* 21: 19 minder, dan hij bij de verwisseling had bekomen.

Wie is nu eindelijk, bij slot van rekening, degene, die bij den publieken verkoop iets wint? Geenszins de *publieke meening!* want die vergenoegt zich niet met den schijn, maar rekent na. Geenszins de *kooper!* want, uitgenomen wanneer de agio hem bij den vervaltijd mede valt, kost hem het geld 1½ pCt. in de maand. Geenszins de *verkooper*, want die heeft nadeelig verkocht.

Er blijft dus enkel het vendukantoor over, hetwelk na 4 maanden *f* 848 ontvangt, en na 6 maanden *f* 791 uitbetaalt, want het zegel-, armen en extractgeld kan niet in aanmerking komen.

Intusschen verwondert het mij dat de verkoopers, daar de som toch vrij aanzienlijk was, geen gebruik hebben gemaakt van de bevoegdheid, om met 4½ pCt. vendusalaris, bepaald bij besluit van Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal van 27 december a. p., te verkoopen. Zij hebben hierdoor aan het vendukantoor een geschenk gemaakt van circa 3½ pCt. dat op de waarde van specie nog al wat zeggen wil. En had men volgens de bevoegdheid in hetzelfde besluit toegekend, comptant zonder garantie van het vendukantoor verkocht, zoo geloof ik, dat het resultaat geheel anders zoude geweest zijn, en het nadeel zoude hebben bewezen, om 's lands munt in vendutie te verkoopen.

Evenwel kan ik tot gerustställing van het algemeen verzekeren, dat de agio op het zilver begint te verminderen en dat ik weet, dat er gisteren 25 pCt. geweigerd is te betalen. Moge dit zoo voortgaan, dan zullen eindelijk alle transactien in den handel weder meer soliditeit verkrijgen.

Batavia, 20 julij 1828. B.

In de Javasche Courant van 19 juli komt een artikel voor, geteekend *een vriend van de kleintjes*, waarvan de schrijver zich zelven misschien het eerst, maar vervolgens ook den lezer in een verkeerden waan brengt, door zijne berekeningen, omtrent het kopergeld.

Het mag van eenig aanbelang gerekend worden, om door eene zuivere berekening, den plaats gehad hebbende publieken verkoop van kopergeld in het ware daglicht voortedragen; dewijl er zoo wel in handels zaken, als in administratien, dagelijks transactien voorkomen, van verwisseling van koper tegen zilver en zilver tegen koper, welke niet alleen plaatselijk, maar ook buitenlands moeten worden verantwoord en eene erroneuse voorstelling deswege, als vervat in bovengemeld geschrift, dus in vele opzigten eene nadeelige strekking zoude kunnen hebben.

Uit de navolgende berekening zal dan blijken:

1°. Tot welken koers de houder van kopergeld hetzelve tegen zilver heeft verkocht.

2°. Tot welken koers de kooper kopergeld heeft gekocht tegen betaling in zilver.

Bij de publieke vendutie, waarvan bovengemeld geschrift gewaagt, is het kopergeld verkocht tot een gemiddelden prijs van circa 80 pCt.—Dat is te zeggen *f* 100 koper zijn verkocht

voor zilver	*f*	80: —
Af 1 pCt. vendugeld . . 80 cents.		
» zegel stellen ¼ pCt. . 20 »	-	1: —
	f	79: —
De verkooper ontvangt deze som eerst zes maanden na dato der verkoop, bij het vendukantoor; om het dus te brengen tot eene verwisseling a comptant, trekke men af 3 pCt. escompto	*f*	2: 37
Dan verkrijgt de verkooper comptant zilver	*f*	76: 63

Voor *f* 100 koper, hetwelk staat in evenredigheid van zilver *f* 100 tegen koper *f* 130½ en heeft dienvolgens zijn koper verkocht tot een escompto van 30½ pCt.

De kooper daarentegen, heeft gekocht:

f 100 koper voor	zilver	*f*	80: —
Betaalt daarenboven vendugeld 6 pCt.	»	-	4: 80
Armengeld 1 per mille	»	-	—: 08
Zegel stellen ¼ pCt.	»	-	—. 20
		f	85: 08

Welke *f* 85: 08 hij op drie maanden te betalen heeft.—Hij koopt dus met *f* 85: 08 zilver eene som van *f* 100 koper, of met *f* 100 zilver *f* 117½ koper.—De intrest der drie maanden crediet is in deze berekening niet opgenomen; zulks vordert eene kleine opheldering.

Het is hier wel bekend, dat de koopers van het kopergeld meest alle Chinezen zijn geweest, die nu vooral, tegen den tijd van het vertrek der jonken, gaarne eenen zelfs buitensporigen intrest betalen, om gereed geld te bekomen, waarom zij zich dan ook getroost hebben, eene schuld van *f* 100 zilver aantegaan op drie maanden betaalbaar; doch welke zij tot vier maanden uitrekken; ter dadelijke verkrijging van *f* 117½ koper, terwijl zij anderen met goed zilver in handen, overal en dadelijk *f* 126 of 127 koper hadden kunnen koopen.—Hieruit volgt dat de kooper heeft gekocht voor *f* 100 zilver *f* 11¾ kopergeld, en voor *f* 8½ of 9½ kopergeld een crediet van drie à vier maanden op *f* 100 zilver.

H.

Mijnheer de Redacteur,

Ik heb in uw No. 86 gelezen den brief van eenen vriend van de kleintjes, waarbij hij U nog al een schrobbertje geeft, dat U niet eerder hebt bekend gemaakt de resultaten van te Batavia op publieke vendutie verkochte partijen koperen munt, en ten gevolge van welke resultaten hij vermeent, dat nu elk zijner honderd guldentjes veertien guldens meerder waardig zijn. Het komt mij voor, Mijnheer de Redacteur, dat U voorzigtiger hebt gehandeld, met die resultaten niet vroeger aan het publiek bekend te maken dan die vriend der kleintjes, die te schielijk met zijne voorstelling schijnt te zijn geweest, daar hij de zaak niet rijp genoeg schijnt te hebben overwogen, noch dezelve van den regten kant te hebben ingezien. Ik heb wel eens hooren zeggen, dat iemand die zich gelukkig waant, gelukkig is, en dat het mitsdien niet aardig is om iemand uit dien waan te brengen; dit zou ik ook gaarne bij onzen kleintjes vriend willen in acht nemen, ware het niet dat ik van oordeel ben, dat als, in een openbaar blad, eene verkeerde stelling tot maatstaf wordt

genomen, het publiek daarop ook aandachtig behoort te worden gemaakt, het verkeerde dier stelling zal U uit het volgende kunnen blijken; als men voor *f* 80 zilvergeld koopt *f* 100 kopergeld, hoeveel kopergeld kan men dan koopen voor *f* 100 zilvergeld? — Volgens den gewonen regel van drieën, beantwoordt zich die vraag aldus:

Zilver	koper	zilver
80	100	100

Antwoord *f* 125 kopergeld.

Zoo dat de agio op het zilvergeld is 25 pCt, of om nog duidelijker te spreken: om honderd guldens zilvergeld te koopen, moet men betalen honderd vijf en twintig guldens kopergeld.

De 6 pCt vendu salaris kunnen hierbij niet in aanmerking komen; de Chinezen hebben het kopergeld volgaarne tegen die 6 pCt gekocht; om dat zij met het gekochte kopergeld het vendu departement konden betalen en daardoor buiten handen van den praktisijn van dat departement blijven, of ook wel om met het kopergeld te speculeren; zij hebben *vier* maanden tijd om de koopsom te voldoen; en gevolglijk betalen zij slechts 1½ pCt 's maands voor het gebruik van het gekochte geld; dat is onder *Chinezen* niet veel (verondersteld zelfs, dat onder de *blanken en halfblanken* geene werden gevonden, die iemand plaizier zouden willen doen, met hem geld voor te schieten, voor een wissel van 2 pCt 's maands, onder behoorlijke securiteit, en dadelijke korting van de rente van de te leenen som). Maar het klaarste bewijs dat die 6 pCt vendu salaris niet in aanmerking komen, is, dat de geen die het kopergeld laat verkoopen, die 6 pCt niet geniet!

Als ik het wel heb dan betaalt de verkooper ook nog 1 pCt, dat op *f* 80 nog 80 cents bedraagt, zoo dat hij voor *f* 100 kopergeld, slechts in handen krijgt *f* 79 - 20 zilvergeld; dit maakt de rekening nog nadeeliger, want volgens den regel van drieën, zou hij om *f* 100 zilvergeld in handen te krijgen aan kopergeld moeten passen *f* 126 - 15 (nagenoeg), zoo dat ik van oordeel ben, dat de Chinezen hunne rekening wel hebben weten te maken, hetgeen hun ook wel is toevertrouwd.

Ik wensch onzen vriend der kleintjes, die een vriend der duitjes schijnt te zijn, geluk met zijnen ingebeelden meerderen rijkdom, maar tevens dat hij niet in het geval zal behoeven te zijn of te komen, om zijne duitjes te laten verkoopen, op den voet in zijnen brief voorkomende, daar hij alsdan deerlijk zou ondervinden, dat elk zijner honderd guldentjes geene meerdere waarde van *f* 14 heeft verkregen.

Met een plaatsje voor dit geschrift in Uw eerstvolgend No. interniemen zal UEd. verpligten, Uwen onderdanigen

19 juli 1828. JAN PERCENT.

SCHEEPSBERIGTEN.

STRAAT-SUNDA.

Doorgezeild.

Juli 21—Eng. O. I. C. schip *London*, F. Smith, van Londen den 28sten april, naar Canton.

Juli 22—Spaansch schip *Sophia*, J. de Ages, van Bourbon, naar Manilla.

Aangekomen.

Juli 23—Eng. brik *Silence*, T. Jackson, van Londen den 30sten maart, passagier: de heer M. MacCalan.

Juli 24—schip *Marquis of Hasting*, G. Ingram, van Padang den 2den julij, passagiers: de heeren J. J. van den Berg en W. Barker.—brik *Indramaijoe*, Lim Oedjan, van Indramaijoe den 10den dito.—brik *Goanlie*, Lou Tiauwie, van Rembang den 30sten juni.

Vertrokken.

Juli 24—schip *Elizabeth*, C. Pakes, naar Amsterdam, passagier: de heer D. N. Raffengo.—schip *Jessij*, R. Mackie, naar Soerabaija.—brik *Blanhong*, Malc, naar Cheribon.—schoener *Kasoor*, Timbang, naar Pekalongang.

Juli 25—schoener *Rembang*, J. B. Berest, naar Anjer.—Eng. brik *Norna*, J. G. Ligett, naar Sinkapoer.

SAMARANG.

Aangekomen.

Juli 19—brik *Goenong Api*, J. Hendrick, van Banjermassing.—schoener *De Vriendschap*, F. C. Thaarup, van dito.

Vertrokken.

Juli 19—brik *Dorothea*, Badendick, naar Batavia over Tagal.—Chineesche dito *Clementina*, Abdul Rachman, naar dito.—Arab. schip *Jadul Kahim*, Sech Said Bin Sehan Bawaseer, naar Riouw over Batavia.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Geen.

Vertrokken.

Juli 18—brik *Gelala*, Abdul Wald, naar Grisse.

Juli 19—schip *Fatalkair*, Sech Japar Bin Salim, naar Sumanap, Benkoelen en Padang.

ADVERTENTIEN.

Bij 's Rijks Magazijn van Geneesmiddelen alhier benoodigd zijnde: 25 pond drooge gember, 10 pond coriander zaad, 75 pond kwik, 150 pond olijfolie, 100 pond kastorolie en 12 stuks medicijn kistjes, (lap doosen) zal de ondergeteekende Resident van Batavia, ten gevolge van daartoe bekomen autorisatie, de leverantie van gemelde artikelen publiek uitbesteden op aanstaanden maandag, den 28sten dezer, des morgens precies te 9 ure, en worden de gegadigden mitsdien uitgenoodigd om voor of op dien tijd hunne inschrijvings billetten in te zenden en de te houden uitbesteding te komen bijwonen.

De Resident voornoemd,
Bij absentie.

BATAVIA, *De Secretaris,*
den 22sten juli 1828. B. J. ELIAS.

—De Resident van Batavia, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, zal op aanstaanden dingsdag, den 29sten dezer, des morgens precies ten 9 ure, uitbesteden de leverancie van 50 stalen pannen van 2½ voet middellijn, benoodigd voor den aanmaak van Areen-suiker in de Preanger Regentschappen.

De gegadigden worden uitgenoodigd om hunne inschrijvingsbilletten ter behoorlijker tijd intezenden en om de te houden uitbesteding te komen bijwonen.

De Resident voornoemd,
bij absentie.

Batavia, *De Secretaris,*
den 22sten juli 1828. B. J. ELIAS.

—De Resident van Batavia, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, maakt bij deze bekend, dat hij op aanstaanden maandag den 28sten dezer, ten zijnen kantore, te Weltevrede, publiek zal uitbesteden, de leverancie van 82 Baadjes, 82 Broeken en 82 Hoofddoeken, allen van grof katoen, benoodigd bij het etablissement van kettinggangers alhier.

De gegadigden worden uitgenoodigd, om hunne inschrijvingsbilletten ter behoorlijker tijd intezenden en om de te houden uitbesteding te komen bijwonen.

De Resident voornoemd,
bij absentie.

Batavia, *De Secretaris,*
den 23sten juli 1828. B. J. ELIAS.

—De Resident van Batavia, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, maakt bij deze bekend, dat hij op aanstaanden zaturdag, den 26sten dezer, in het lokaal der Beurs, voor rekening van het Gouvernement, publiek aan de meestbiedenden zal verkoopen p. m. 1,100 ponden moernagelen, betaalbaar voor twee-derden in koperen en een derde in zilveren munt; zullende op dienzelfden dag, insgelijks voor rekening van het Gouvernement, worden verkocht, eene hoeveelheid van 25,301 stuks of ongeveer ... ponden oude versleten duiten, onder voorwaarde nogtans dat dezelve door den kooper zullen worden uitgevoerd.

De Resident voornoemd,
Bij absentie,

Batavia, *De Secretaris,*
den 23sten juli 1828. B. J. ELIAS.

VENDU-DEPARTEMENT.

Op maandag den 28sten juli 1828.

Ter 's lands equipagie - werf alhier, ten overstaan van den haven- en equipagiemeester, voor rekening van het Gouvernement, van diverse boeken, kaarten en instrumenten, volgens rondgezonden catalogus.

Op dingsdag den 29sten juli 1828.

Voor de toko van *J. F. Goltdammer*, van beste roode wijn in kisten; alsmede ligt en zwaar bier in vaten pas aangebragt per kapitein *Lutjens*, verder muscaat ... dules, glas-, cristal- en plectwerken, astrale lampen, lijwaden, lakens, zijden stoffen, shawls, katoenen en zijde kousen, zijden linten, kanten, voiles, fijne gemaakte hemden en rokken, witte dassen, mans- en kinder hoeden, garen, eau de cologne, speelgoed, ternataansche cigaren, teer en velerlei andere goederen meer.

Op woensdag den 30sten juli 1828.

In het lokaal der Beurs, voor rekening van diverse kooplieden, van velerhande soorten van negotie-goederen, goede port wijn, lijwaden, alsmede chinesche doodkisten.

Op donderdag den 31sten juli 1828.

Ten huize van mevrouw *Blume*, achter Weltevreden, ten gevolge van haar Ed. vertrek naar Nederland, van fraaije huismeubelen, waaronder een mooije staande piano, wagens, paarden, tuigen, zilverwerken, keukengereedschappen, enz.

En des avonds te 7 ure.

In de Harmonie, van eenige Certificaten van den Indischen Achterstand, benevens de boeken, vermeld in den reeds rondgezonden catalogus.

Op vrijdag den 1sten augustus 1828.

Voor het pak- of venduhuis der weeskamer op de Voorrei alhier, voor rekening van diverse door welmelde kamer, geadministreerd wordende boedels, van huismeubelen, kleederagien, toko - goederen, padie, benevens eene ...

VERKOOP VAN GOEDERN.

Te koop, een huis en erf op Wassertang, adres bij J. M. WILLEMS.

—Op de vendutie van vrijdag den 1sten augustus 1828 zal almede verkocht worden een stel fraai bewerkte sonno-kling houten stoelen, europisch fatsoen, met twee daarbij behoorende canapé's.

—Just landed from the British Brig KORNA, from London, 49 Casks of superior Hodgson's Pale Ale, for sale by

July 24th. FORESTIER & CO.

GEBOORTEN.

Te Antwerpen verloste op den 9den januari 1828 voorspoedig van eene welgeschapen dochter, vrouwe *H. D. Thorbecke*, geboren *Elias*.

—Heden verloste zeer voorspoedig van eene welgeschapen dochter, *Elizabeth Francina Oostman*, geliefde echtgenoot van A. VAN DEN HEUVEL.

Onrust, *20 juli 1828.*

—BIRTH.] July 24th, Mrs. *Medhurst* of a daughter.

TE BATAVIA TER LANDS DRUKKERIJ.